

Familieidyll med spisse tenner

Ulvens biologi som grunnlag for interessekonflikter

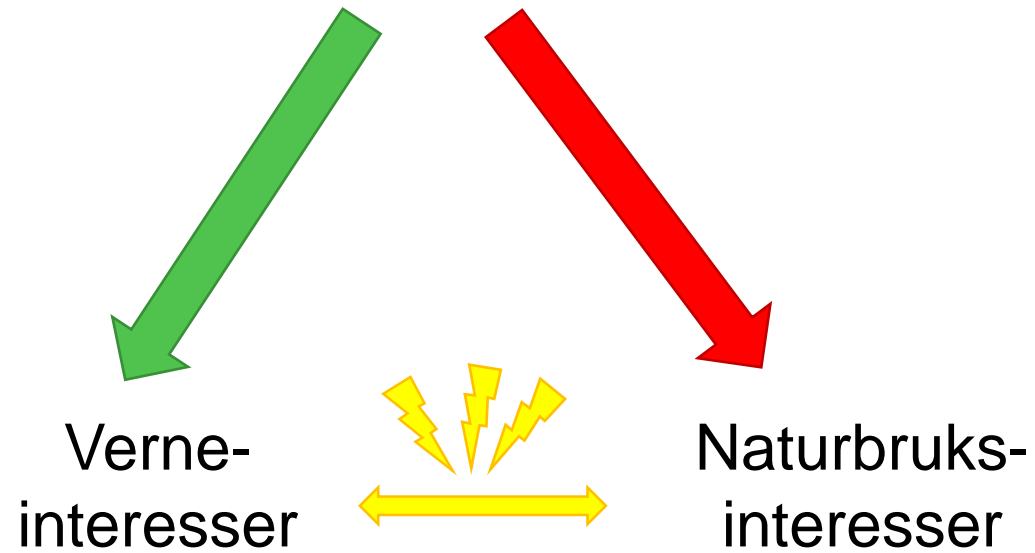

Barbara Zimmermann, Skandulv
Høgskolen i Innlandet, Skog- og utmarksfag, Campus Evenstad

Oversikt:

- Ulv som rovdyr
- Sosial organisering
- Spredningsatferd

Ulv som rovdyr

Store byttedyr!

- Elg
- Rådyr

Jaktinteresser

Åtseleter

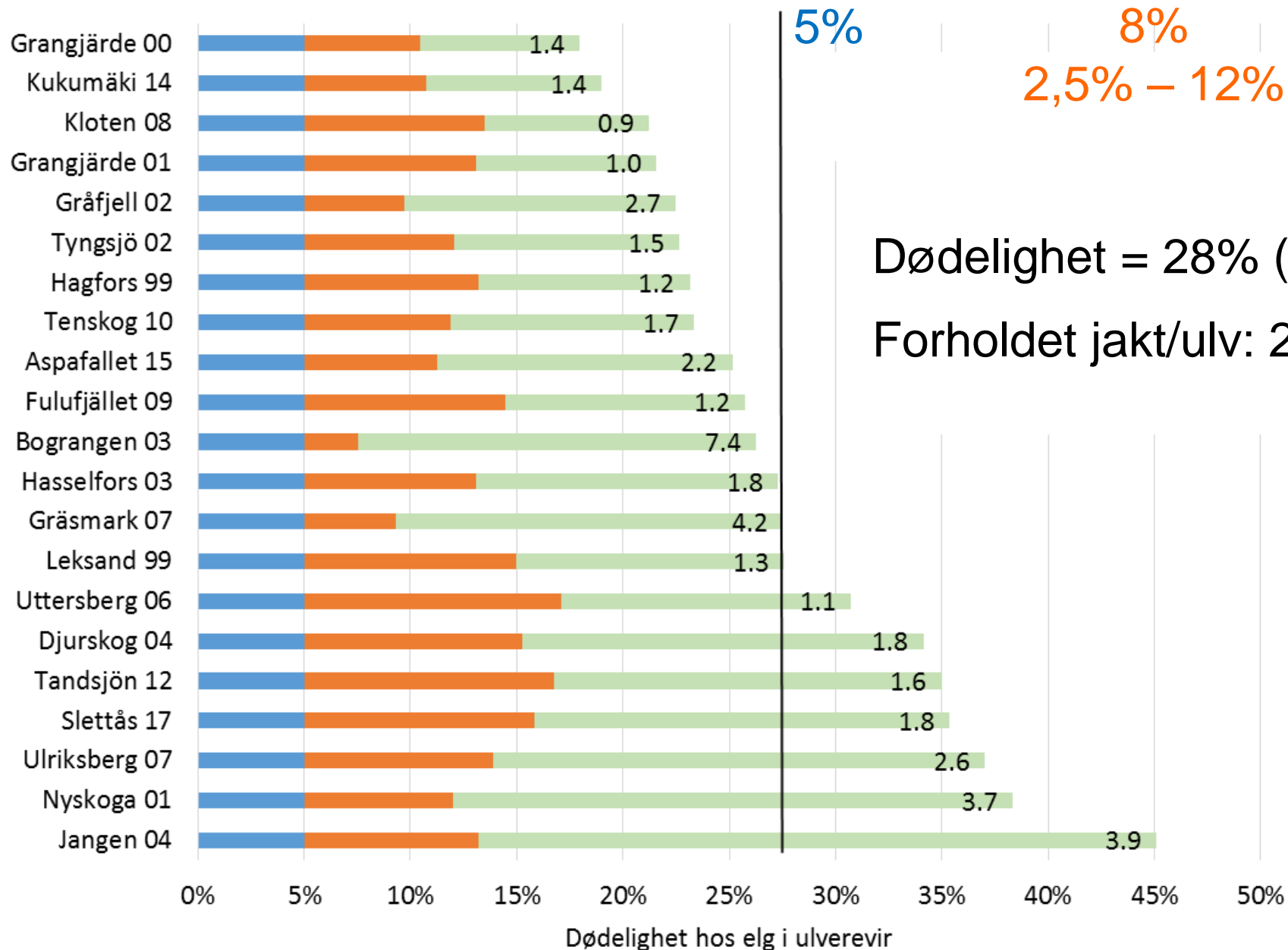
Rovdyr

	Winter okt-mai	Summer juni-sep
Antall studier	23	15
Elg <small>95% konfidensintervall</small>	78% <small>67-89%</small>	76% <small>64-88%</small>
Elg biomasse	93% <small>85-100%</small>	95% <small>90-100%</small>
Elgkalver	74% <small>65-83%</small>	90% <small>81-99%</small>
Drapsrate elg/døgn/flokk	0.22 <small>0.18-0.26</small>	0.54 <small>0.40-0.62</small>
Elg totalt	53 <small>44-63</small>	66 <small>56-81</small>

~ 120 elg per år per flokk
(100-144)

Sand et al. 2008,
Zimmermann 2014

Elgens dødelighet = annet + predasjonstrykket + jakttrykket

5%

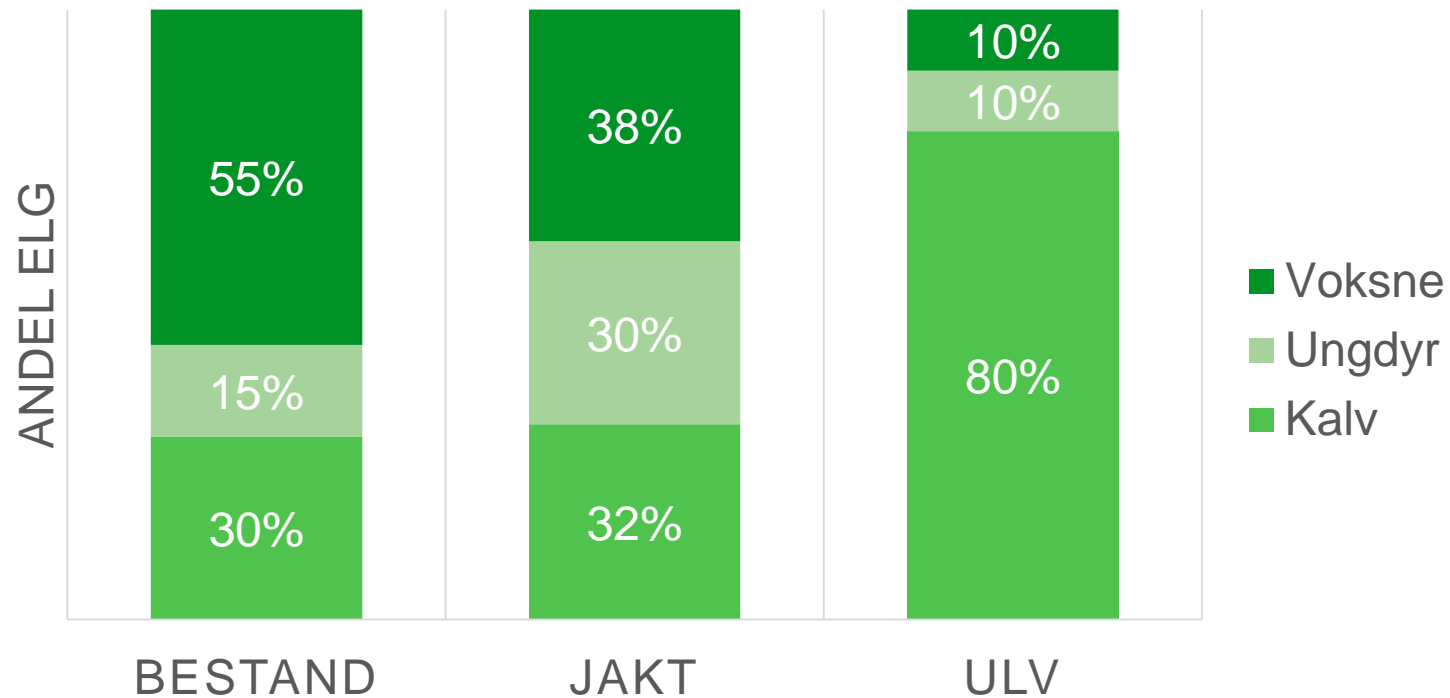
8%
2,5% – 12%

15%
7,5% – 32%

Dødelighet = 28% (18% – 45%)

Forholdet jakt/ulv: 2,2 (0,9 – 7,4)

Ulik beskatning av kjønns- og aldersklasser

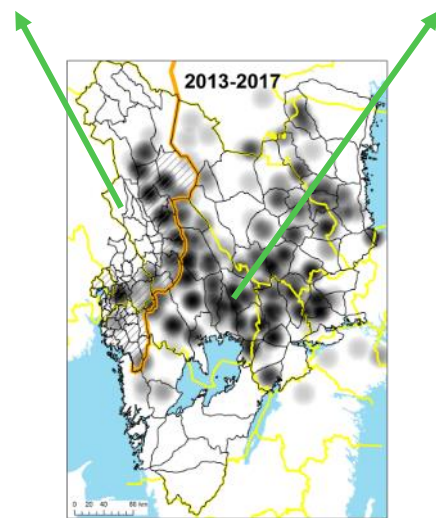
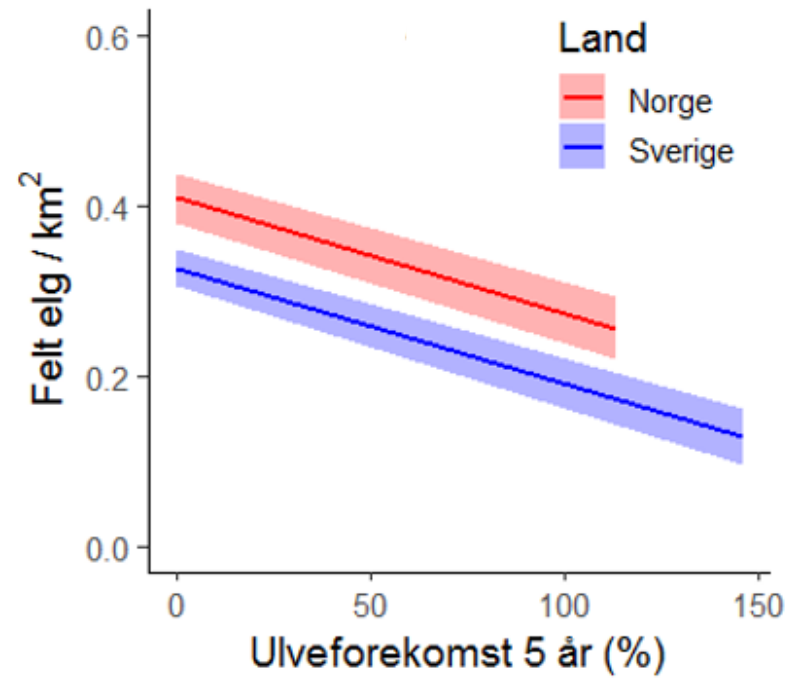

Ulver dreper flere individer i dårlig kondisjon

10% av all ulvedrept elg hadde dødd uansett av sykdom etc. Sand et al. 2012

Redusert jaktuttak i områder med ulv

Langtidseffekt av ulv:
Norge og Sverige: 34% ↘

Ulv som rovdyr

Store byttedyr!

- Elg
- Rådyr
- Hund

Jaktinteresser

Åtseleter

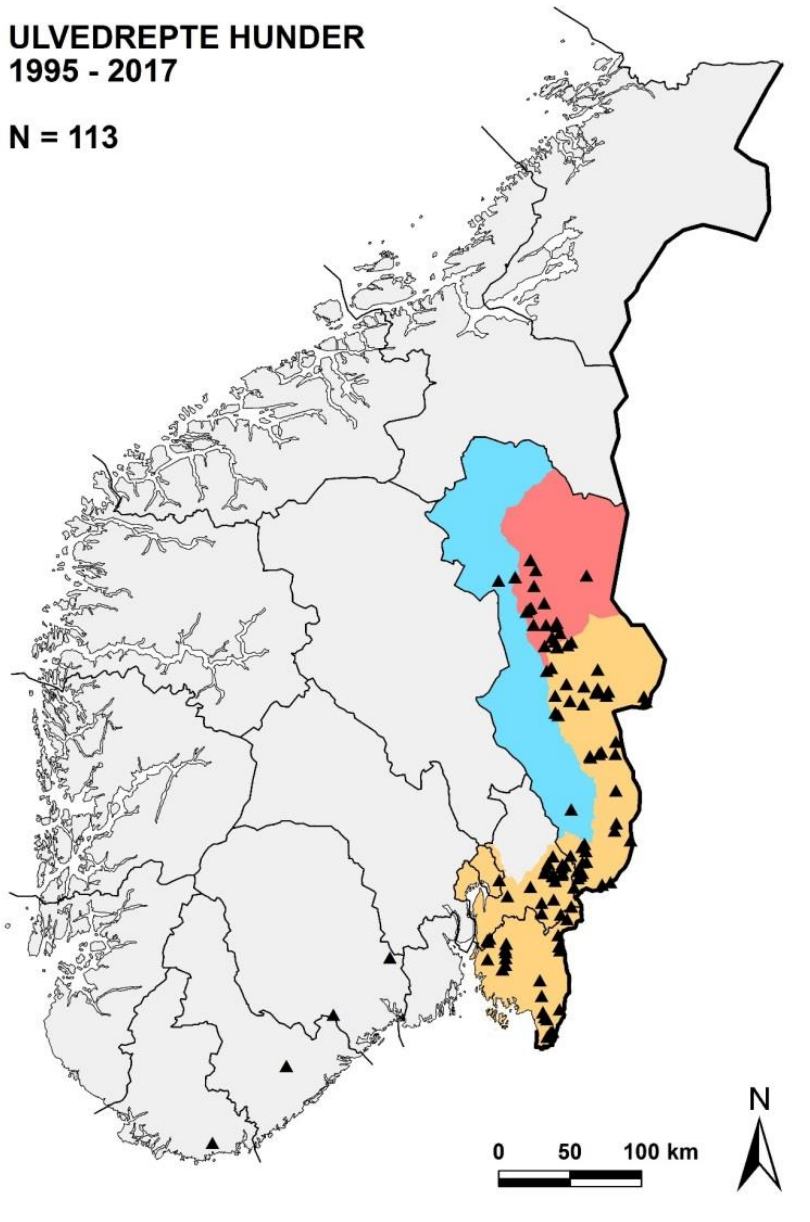

Rovdyr

ULVEDREPTE HUNDER 1995 - 2017

N = 113

Hvorfor tar ulv hund?

- Mat
- Konkurrent
- Fremmed «ulv»

113 hunder drept av ulv 1995-2016

- 110 jakthunder
- 22 hunder overlevde ulveangrep
- Oftest i tilknytning til etablerte ulverevir
- I snitt 0,5 hunder pr helnorsk revir pr år

Wabakken et al. 2017

Ulv som rovdyr

Store byttedyr!

- Elg
- Rådyr
- Hund
- Sau
- Storfe

Jaktinteresser

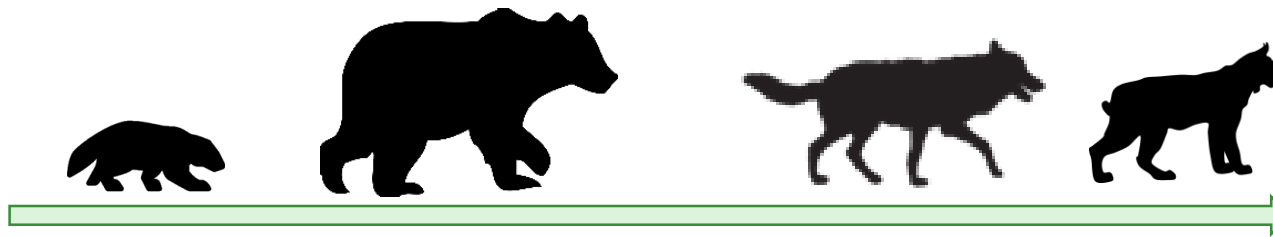
Landbruksinteresser

Endrer byttedyrenes atferd

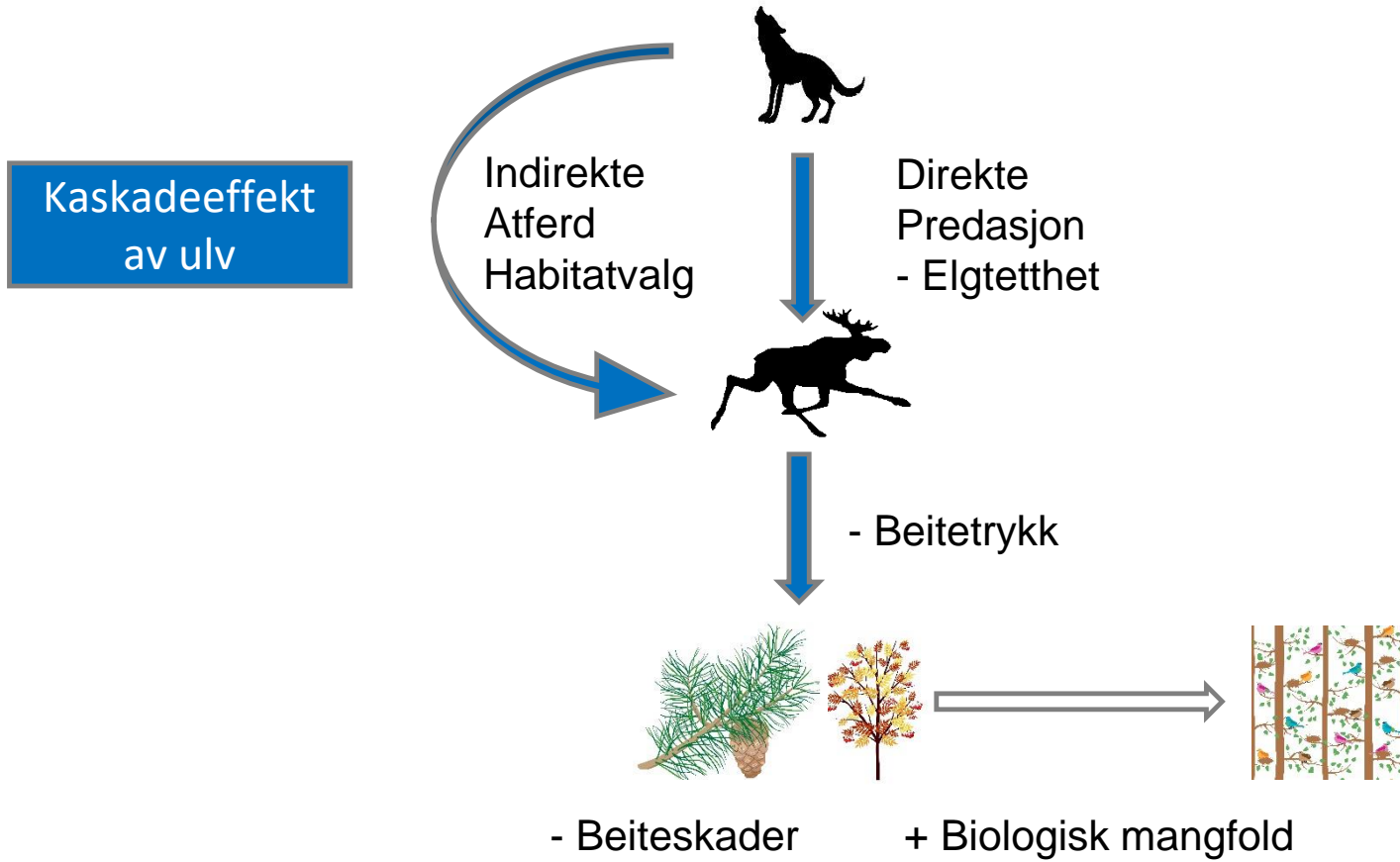
Yellowstone-effekten?

Åtseleter

Rovdyr

Trofiske kaskadeeffekter

Mathisen et al. 2019
Gicquel et al. 2020
Ausilio et al. 2021

- I ulverevir er det
1. Like mye eller litt høyere tetthet av elg
  2. Like mye eller litt flere beiteskader
  3. Ofte lavere tetthet av løvtrær

Ingen kaskadeeffekt av ulv

Menneskelig påvirkning

Skogbruk

Biologisk mangfold

Habitatvalg
elg

Habitat-
valg ulv

Jakt
Politikk

- Elgkvoter

Direkte
Predasjon
Elgteitet

Beitetrykk, skader +

Retta
avskytning
Trafikk

Biodiversitet er ikke bare artsmangfold!

Diversitet av økologiske prosesser:

- Predasjon året rundt
- Seleksjon av byttedyr -> naturlig utvalg
- Åtseletere

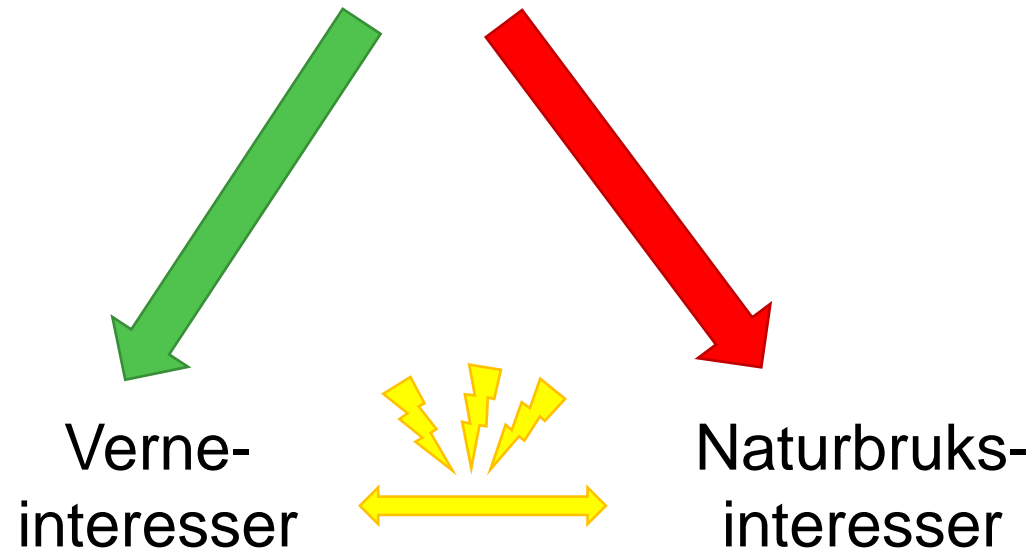
Verneinteresser

Oversikt:

- Ulv som rovdyr
- Sosial organisering
- Spredningsatferd

Bilde Bjørn Sandberg

Hva er en ulveflokk?

Stikkord:

- Monogam
- Paret er sammen hele tiden
- Familiegruppe 1-9 valper
- Begge voksne bidrar
- Revir

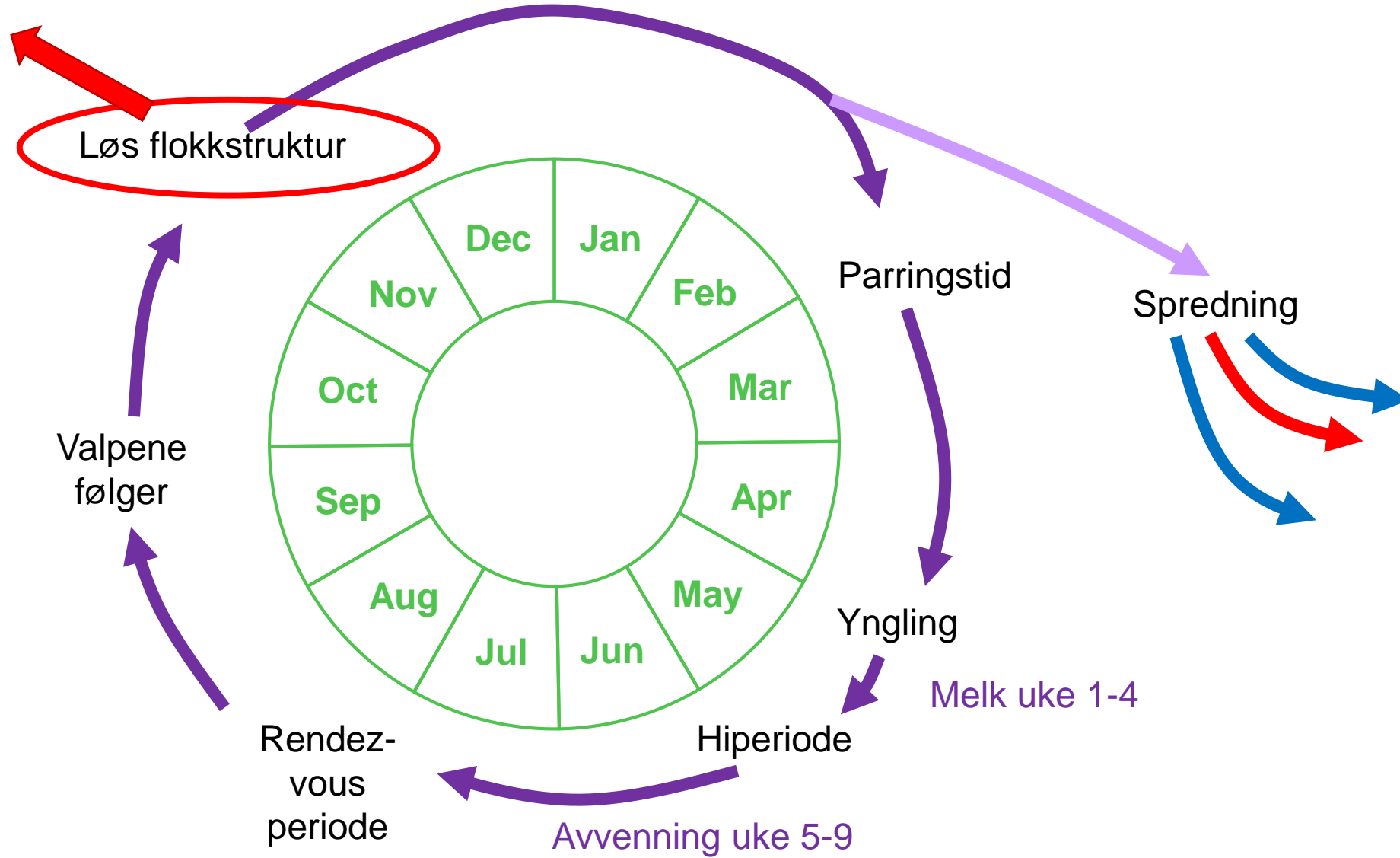
Enkelt å overvåke og forvalte!

MEN:

- Innavl
- Store revir → ulvens tilstedeværelse uforutsigbar for folk/jegere lokalt
- Partnerdød gir ustabilitet

Et ulveår

Mistillit til offisielle
bestandstall!

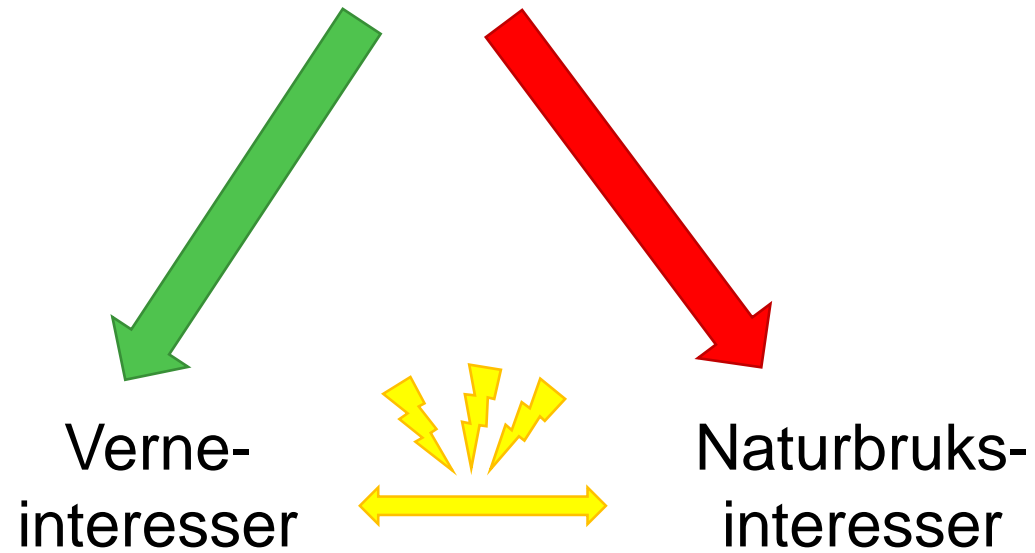

Oversikt:

- Ulv som rovdyr
- Sosial organisering
- **Spredningsatferd**

LAND

Ulv ved huset

- Samme ulv observert flere steder på Østlandet

Det er stor sannsynlighet for at det er samme ulv som har blitt observert flere steder i Østfold og Akershus, det forteller Jan Huseklepp Wilberg i Statens Naturoppsyn. Torsdag kveld ble ulven både filmet og fotografert flere steder i Sarpsborg.

Denne ulven ble observert i Sarpsborg på torsdag.
FOTO: KJETIL THON

Jon-Fredrik Klausen
Journalist

Ina-Kristin Lindin
Journalist

Lise Gro Andersen
Journalist

Publisert 28. apr. 2017 kl. 19:50

Artikkelen er
mer enn ett år
gammel.

Trodde ikke sine egne øyne da hun traff ulv på tunet

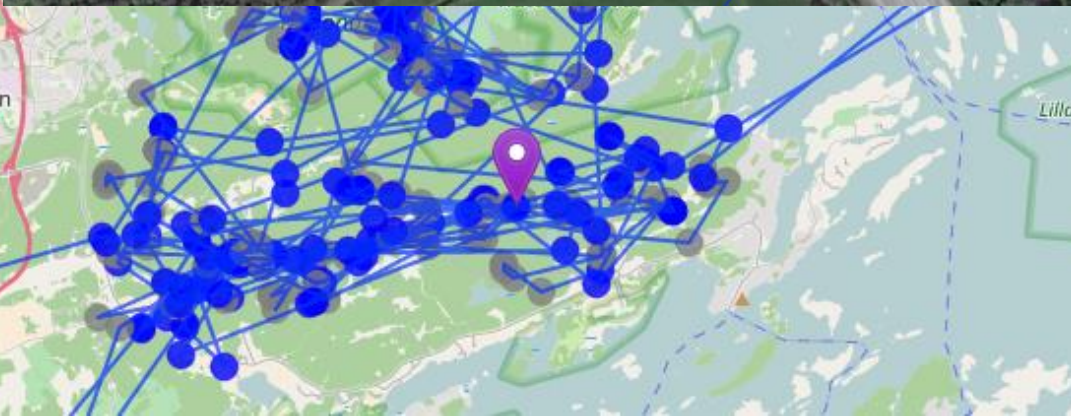
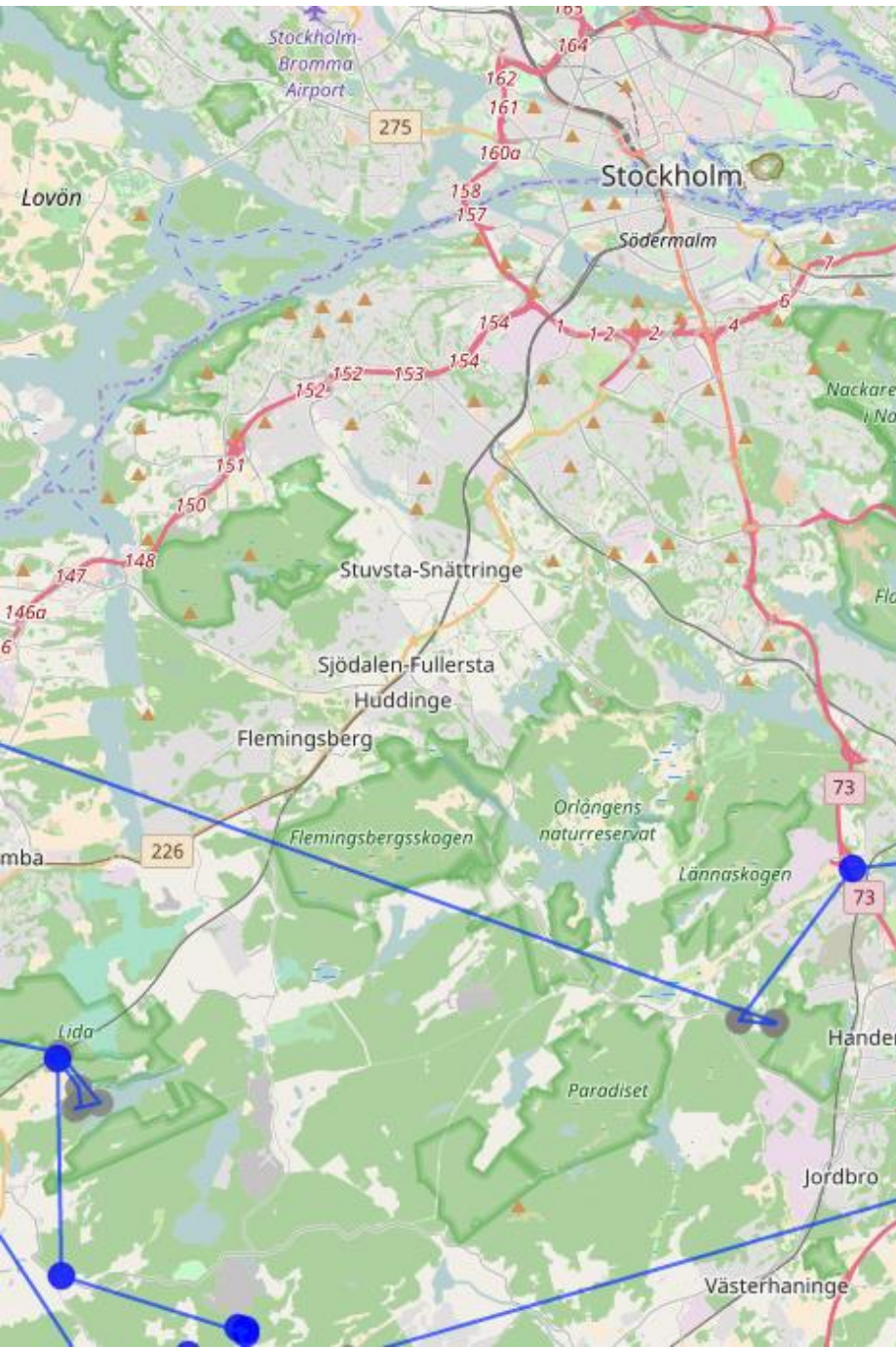
Mandag morgen fikk Oddrun Olsen-Hanssen og mannen en naturopplevelse av de sjeldne ved sin egen garasje.

FOTO: Oddrun Olsen-Hanssen

Ulv sett ved barnehage

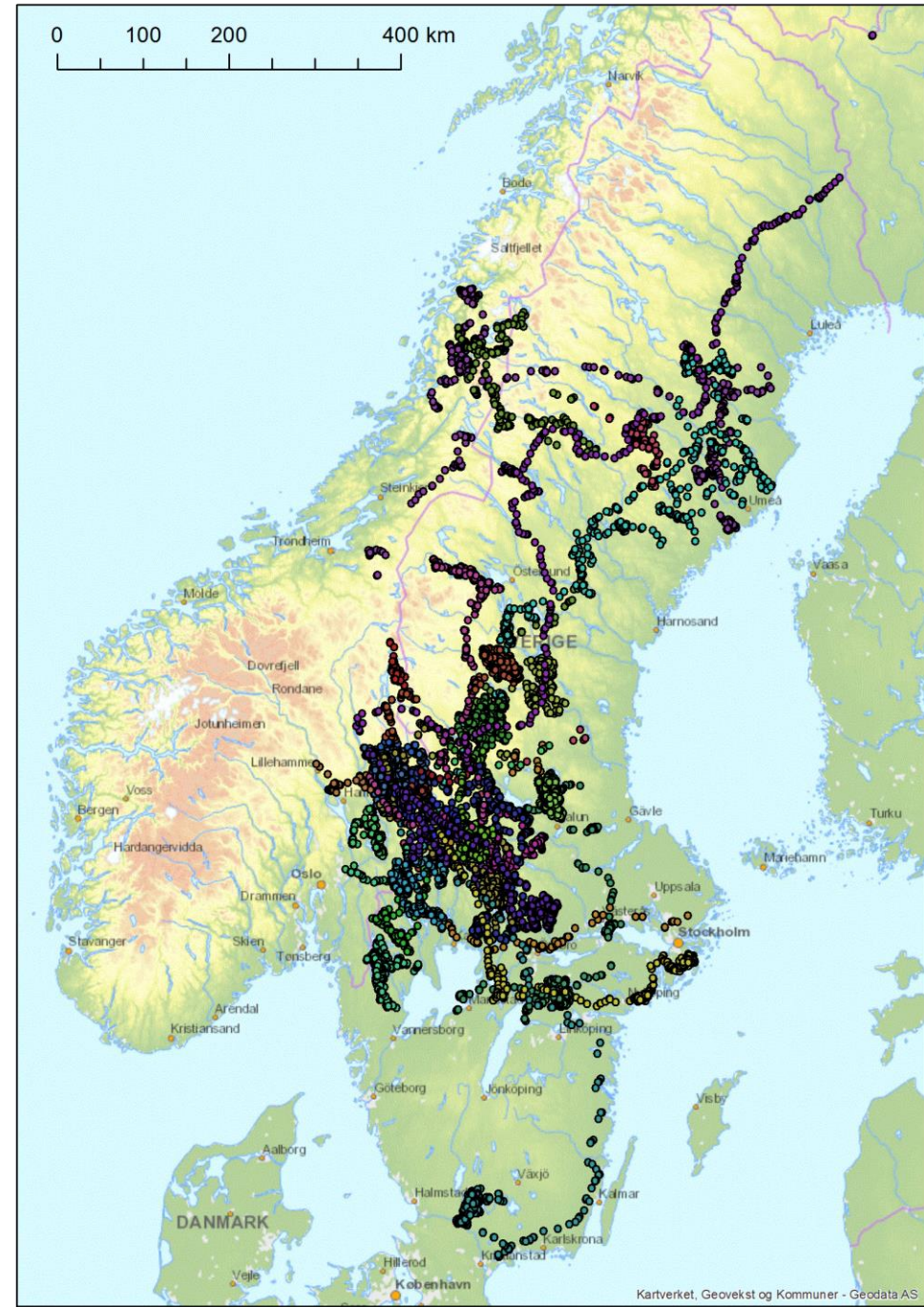
GPS-data spredningsulver

- 31 ulver merket i fødereviret 2003-2017
- Fulgt under spredning i 3-687 dager

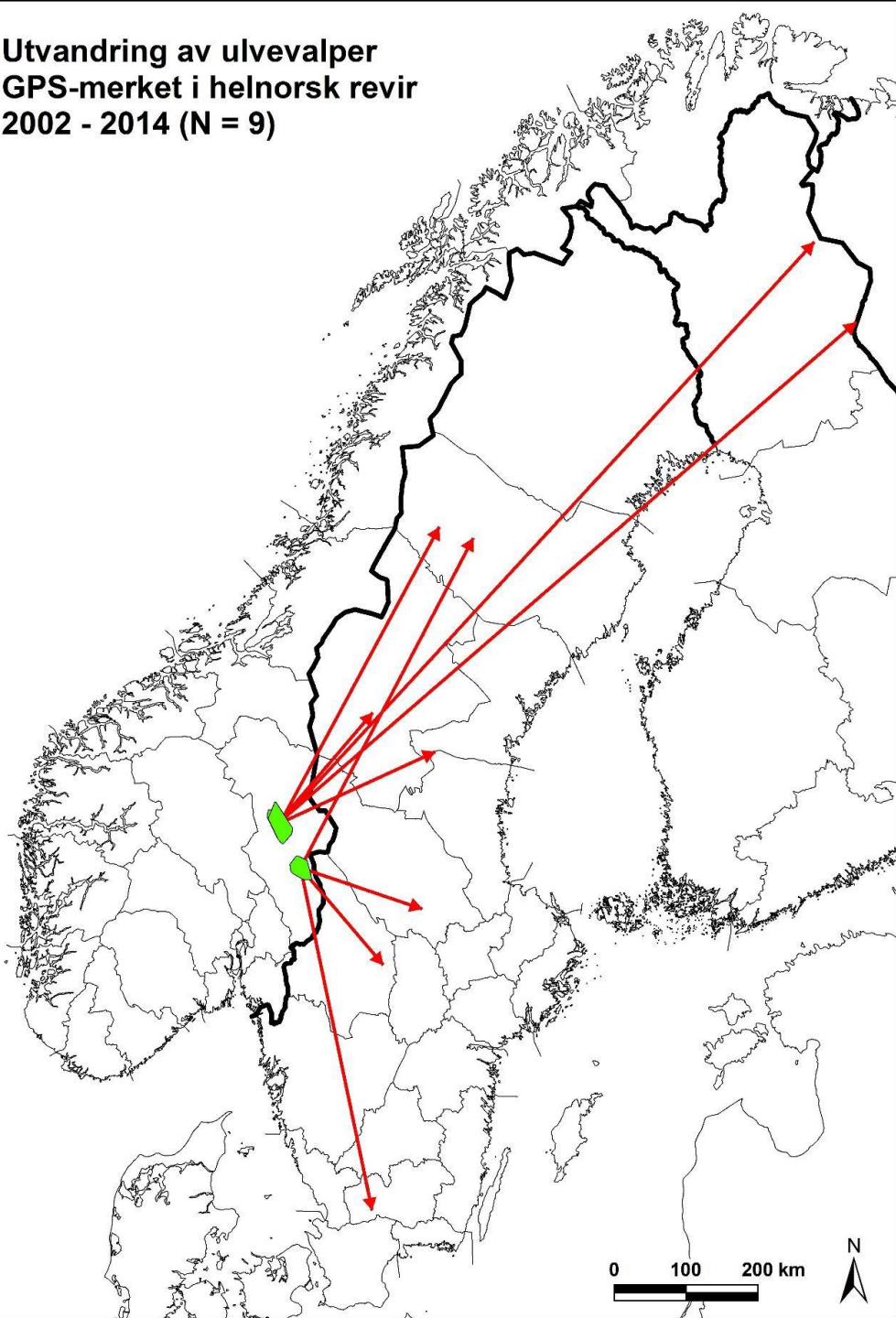

Unngår nærhet til bebyggelse og veier

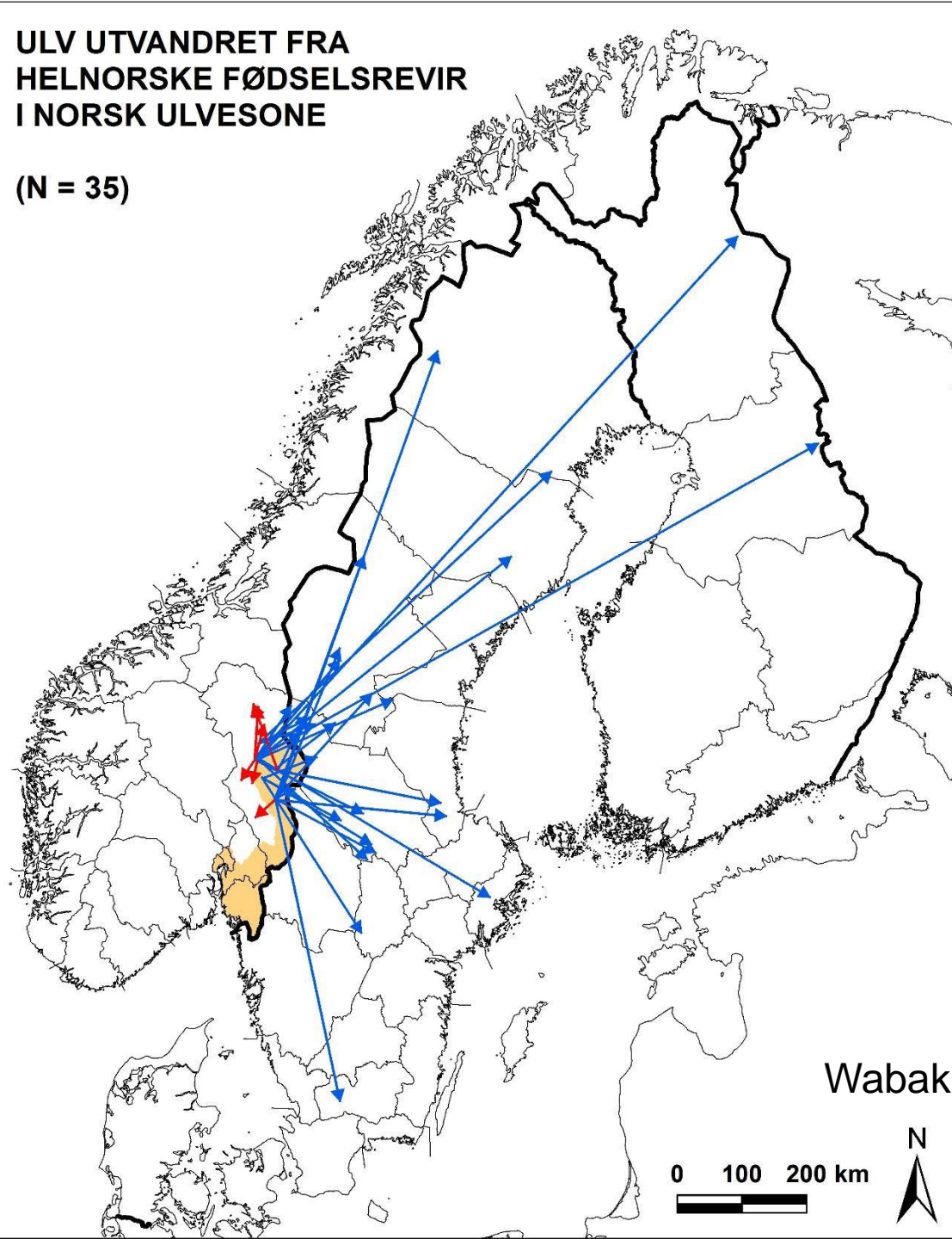
Eriksen et al. 2018

Utvandring av ulvevalper
GPS-merket i helnorsk revir
2002 - 2014 (N = 9)

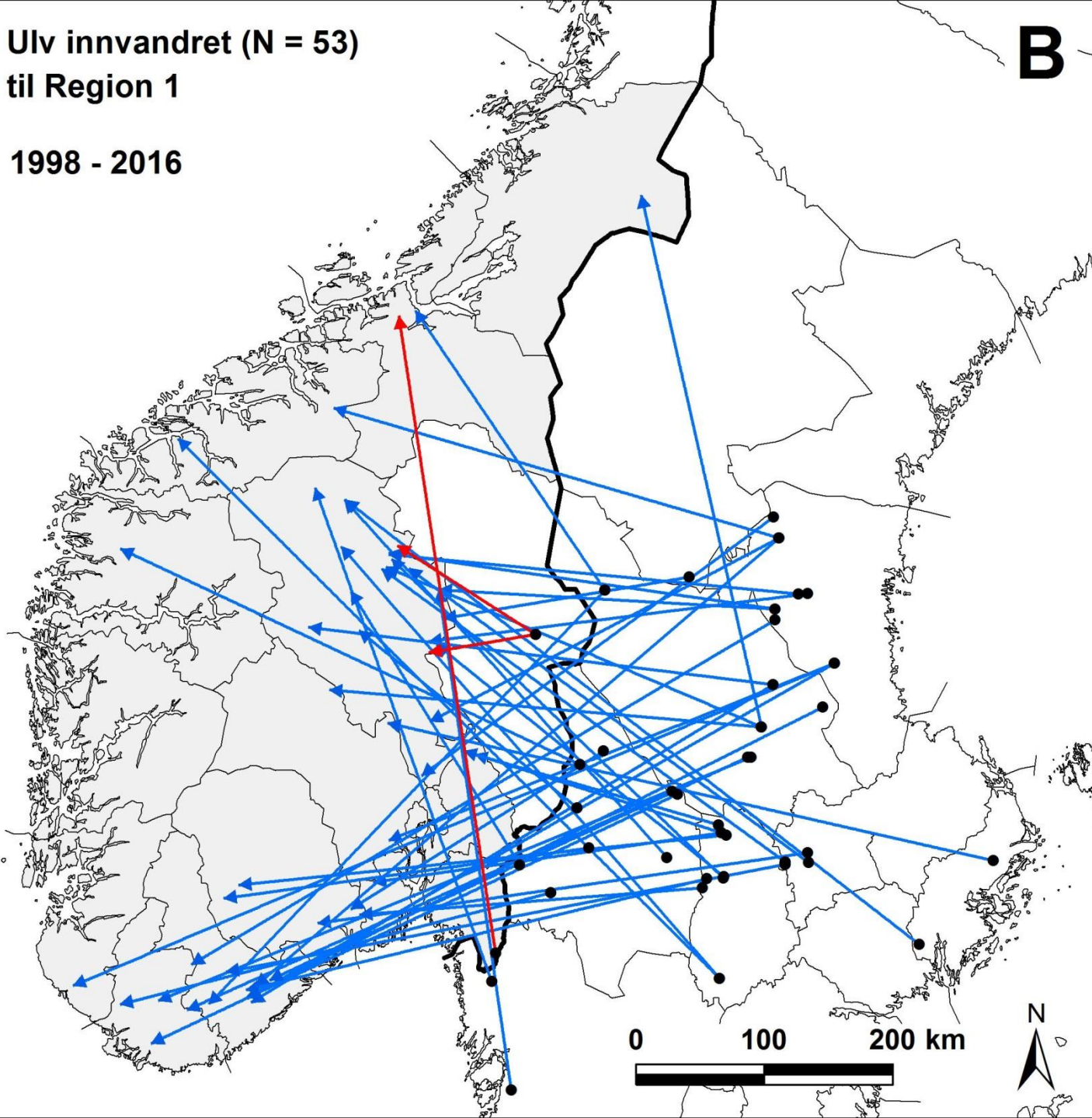
ULV UTVANDRET FRA
HELNORSKE FØDSELSREVRIR
I NORSK ULVESONE
(N = 35)

Wabakken et al. 2017

Ulv innvandret (N = 53) til Region 1

1998 - 2016

B

Nytt ulveangrep i Gran

Rundt ti sauekadavre er funnet i løpet av dagen i Gran Østås i Gran kommune. Nå mobiliseres det til ulvejakt søndag kveld.

TATT AV ULV: Sauekadavre etter angrepet torsdag.
FOTO: PRIVAT

Torsdag ble rundt 20 sauer funnet drept av ulv, eller så skadet at de måtte bli avlivet, i Gran Østås. Bare noen dager tidligere, ikke langt unna, ble mer enn 20 sauer drept av ulv i Hurdal i Akershus.

Spørsmål?

